

РОССИЙСКАЯ АКАДЕМИЯ НАУК
ИНСТИТУТ СЛАВЯНОВЕДЕНИЯ
МГУ ИМ. М.В. ЛОМОНОСОВА
ФИЛОЛОГИЧЕСКИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Современная славистика и научное наследие С.Б. Бернштейна

Тезисы докладов

международной научной конференции,
посвященной 100-летию со дня рождения
выдающегося отечественного слависта
д.ф.н., проф. С.Б. Бернштейна

15–17 марта 2011 г.
г. Москва

Москва – 2011

Г л а в н ы е р е д а к т о р ы :

А.Ф. Журавлев

д.ф.н. зав. отделом славянского языкознания Института славяноведения РАН

Н.Е. Ананьева

д.ф.н. зав. кафедрой славянской филологии
филологического факультета МГУ им. М. В. Ломоносова

Н а д к н и г о й р а б о т а л и :

А.Ф. Журавлев, Г.К. Венедиктов, Н.Е. Ананьева, В.П. Гудков, В.С. Ефимова,
К.В. Лифанов, Ф.Р. Миннос, Т.С. Тихомирова, Ф.Б. Людоговский,
О.А. Ржанникова, М.Н. Толстая, А.И. Изотов, М.М. Алексеева,
Д.Ю. Анисимова, Г.П. Тыртова, М.И. Леньшина, Н.Н. Старикова

Р е ц е н з е н т ы :

д.ф.н., в.н.с. Института славяноведения РАН

И.А. Седакова

д.ф.н., проф. МГУ им. М.В. Ломоносова

Е.В. Петрухина

Сборник «Современная славистика и научное наследие С. Б. Бернштейна» посвящен 100-летию со дня его рождения и содержит материалы более чем двухсот докладов. В сборнике представлены доклады по истории языка, этимологии, диалектологии, лексикологии и лексикографии, фразеологии, грамматике, социолингвистике, истории славистической мысли, методике преподавания языка, семиотике, теории перевода и литературоведению. Издание адресовано славистам самого широкого профиля.

The collection of articles «Modern Slavic studies and academic heritage of S.B. Bernstein» is devoted to 100th anniversary of his birth and includes more than 200 reports. This collection contains the reports about the history of language, etymology, dialectology, lexicology and lexicography, phraseology, grammar, sociolinguistics, history of Slavistic thought, methodic of language teaching, semiotics, theory of translation and literary theory. The publication is addressed to the broad specialists of Slavic studies.

ISBN 5-7576-0225-2

С. Милорадовић (Београд)

Савремено стање српског и руског музичког жаргона. Сличности и разлике

«Иницијатор» теме којом се у реферату бавим јесте *Толковый словарь молодёжного сленга*, аутора Т. Г. Никитине, објављен у Москви 2003. године. Након упознавања са грађом коју доноси поменути тумацбени речник омладинског сленга, сачинила сам упитник којим сам покушала да што детаљније обухватим репертоар музичке жаргонске лексике међу младима у Београду а грађу сам прикупљала и током слободних, спонтаних разговора са припадницима омладинске популације, углавном са онима који нису само «конзументи» музике, већ им је она и професионално опредељење. Информатори су били образовани млади људи (студенти и ученици завршних разреда средњих музичких школа), од којих је сакупљено преко две стотине жаргонских лексема и синтагми. Из поменутог московског жаргонског речника, са око 2.000 жаргонских одредница, издвојила сам преко три стотине лексема, и то оних које носе ознаку *муз.* за «специјализованост» дате леме, тј. ознаку којом се представља сфера њене употребе.

У студији су осмотрени начини настајања жаргонских лексичких јединица у српском и руском музичком мини лексикону, односно – изнета су основна запажања у вези са 1) творбеним моделима и структуром жаргонских лексема, што подразумева и напомене о продуктивности и фреквенцији појединих суфикса, као и о значењу/функцији појединих од њих, те истицање карактеристичних појединости на деривационом плану, и са 2) семантичко-мотивационим аспектима ових лексема, што подразумева навођење мотивационих база за именовање појединих реалема. На крају, начињен је покушај да се направи упоредна анализа двају мини лексикона на синхрониском нивоу, те да се осветле *структурне кореспонденције* међу музичким жаргонима младих у двама словенским срединама. Такође, за потребе сегмента у коме се анализира коришћење музичког називља за жаргонско номиновање различитих, немужичких реалија и појмова из света који нас окружује, издвојене су одговарајуће лексеми из поменутог Андрићевог *Речника жаргона* и из руског *Тумацбеног речника омладинског жаргона*.

Жаргонизми уопште, па тако и они музички које користи српска и руска младеж у првој деценији 21. века, свакако сведоче о потреби за оригиналнијим, шљивијим и емотивно убојитијим изражавањем, следствено томе – о посве специфичној моћи језика. Тој је младежи, дакле, заједничка она особена црта у људској природи о којој је *давным-давно* писао Пушкин: «Отличительнейшая черта в наших нравах есть какое-то веселое лукавство ума, насмешливость и живописный способ выражаться». Но већ на први поглед, и без озбиљније анализе, могу се видети разлике у обиму, саставу и начину настајања корпуса српског и руског музичког жаргона. Може се претпоставити да су препознате

разлике настале као резултат екстралингвистичких (социо-културних) чинилаца: величине двеју популација (бројност и говорника датих језика, и музичких стваралаца/извођача, и информатора) и територија са којих се лексика *прилива* и *улива* у одређени жаргонски лексички фонд, пре свега, двеју метропола, традиције музичког образовања (историјски гледано) и ширине његовог обухвата, те преданог неговања музичког укуса. Свакако, када се говори о традицији и неговању музичког укуса, мисли се преваходно на тзв. класичну музику, али није неоправдано очекивати да се дуготрајни, широки и озбиљно осмишљени захвати једне друштвене заједнице на плану музичке културе и уметности неминовно *преливају*, те одражавају на све што у тој заједници бива везано за музику уопште.

Анђрић Драгослав. Двосмерни речник српског жаргона и жаргону сродних речи и израза.

Друго, знатно допуњено издање. Београд, 2005.

Апресјан В. Ю., Апресјан Ју. Д. Метафора в семантическом представлении эмоций // Вопросы языкознания 3. Москва, 1993. С. 27–35.

Вугарски Ранко, Žargon. Lingvistička studija. Drugo, preprađeno i prošireno izdanje, Beograd: Biblioteka XX век, 137*, 2006.

Косановић Марија-Магдалена, О словенској жаргонској лексиси ученика и студената // Славистика VIII. Београд, 2004. С. 114–119.

Косановић Марија-Магдалена, Лингвокултуролошки поглед на словенске жаргоне // Славистика XII. Београд, 2008. С. 229–234.

Левикова С. И. Молодежный сленг как своеобразный способ вербализации бытия // <http://philology.ru/linguistics2/levikova-04.htm>.

Никитина Т. Г. Толковый словарь молодежного сленга (слова, непонятные взрослым). Москва, 2003.

Д. Мирич (Нови Сад)

О прагматике истинности (на материале сербского и русского языков)

Истинность является свойством высказывания и определяется как соответствие содержания действительности (реальности). Понятие истинности касается в первую очередь повествовательного предложения (сообщения), тогда как к вопросу оно неприменимо. Несмотря на объективность истины, говорящий может включать ее в свою сферу, подчеркивая, опровергая или реинтерпретируя содержание высказывания. Такое отношение говорящего к сообщаемому выражается рядом дискурсивных маркеров, попытка описания которых будет предпринята в данном сообщении.

Исходя из средств сербского языка, включающих маркеры *заиста*, *одиста*, *доиста*, *уистину*, *збиља*, *заправо*, *стварно*, *у ствари*, *додуше*, будет проведено сопоставление с их русскими эквивалентами, такими, как *в самом деле*, *на самом деле*, *действительно*, *в действительности*, *поистине*, *вправду*, *впрямь* и под.